

שנח(ח) יטטת הניקוד

משרד התחבורה מחייב נהגים באמצעי תיקון בעבור נקודות שצברו לפני שנים

עו"ד שי גלעד*

במעבר בהצלחה של מבחן עיוני בנהיגה; ואם צבר הנהג 72 נקודות או יותר, בנוסף על אמצעי התיקון שפורטו לעיל, ייפסל רישונו של הנהג לתשעה חודשים, וחידושו יותנה בבדיקות רפואיות, במבחנים עיוני ומעשי ובבדיקות נוספות המחויבות לפי סוג הרישיון שביקש לחדש.

עד כאן נשמע העניין סביר והולם את מגמת משרד התחבורה לעקוב אחר נהגים עברייני תנועה ולשפר את דרכי נהיגתם באמצעים שנקבעו. ואולם בפועל, יישום השיטה על ידי משרד התחבורה מעוות את מטרתיה וגורם עוול לנהגים רבים.

כך למשל מודיע משרד התחבורה לנהגים רבים על חיובם באמצעי תיקון שנים רבות לאחר שביצעו את העבירה. לדוגמה, משרד התחבורה מטיל על נהגים אמצעי תיקון בשנת 2012 בשל עבירות שנעברו בשנים 2005-2006, כאשר מאז

צבר 24 נקודות או יותר, הוא יוזמן גם לקורס מתקדם (ייעודי) בנהיגה נכונה; אם צבר 36 נקודות או יותר, ייפסל בנוסף רישיון הנהיגה שלו לשלושה חודשים, וחידושו יהיה מותנה

כיום רשאית רשות הרישוי להתלות את רישונו של נהג שנודע לו על אמצעי תיקון שהוטל עליו ולא ביצעו תוך חצי שנה, עד לביצוע של אמצעי התיקון. אלא שרשות הרישוי אינה משתמשת בסמכות זו כלל. הרשות אף מחדשת את רישיונותיהם של אותם נהגים לפרקי זמן של שנתיים, חמש שנים ואף עשר שנים

לאחרונה קיבלו נהגים רבים הודעה מרשות הרישוי אשר לפיה מוטל עליהם אמצעי תיקון בשל צבירת נקודות לפי שיטת הניקוד. שיטה זו, במתכונתה הנוכחית, נכנסה לתוקף ב-1 בינואר 2003, ועל פיה גרשמות לנהג נקודות לצד עבירות תעבורה שנקבעו כעבירות חמורות. פרק הזמן שבו מחושב מספר הנקודות שנצבר הוא שנתיים ימים, ואולם נוספות לו שנתיים אם צובר הנהג בשנתיים הראשונות 22 נקודות או יותר או אם לא ביצע את אמצעי התיקון שהוטל עליו.

כבר נקבע רבות בפסיקות בתי המשפט, כי שיטת הניקוד אינה מהווה ענישה נוספת על הענישה שכבר קיבל הנהג בגין העבירות שביצע. השיטה נועדה לשפר את דרכי נהיגתו של הנהג בהדרגתיות בהתאם למספר הנקודות שהוא צובר. אם צבר הנהג 12 נקודות או יותר, הוא מוזמן לקורס בסיסי בנהיגה נכונה; אם

ביצע אותן עבירות לא צבר הנהג ולו נקודה אחת. והרי אין כל הגיון באכיפת ביצוע של אמצעי תיקון אם במשך שנים רבות חדל הנהג מלעבור עבירות מסוכנות שבצדן נקודות, גם אם לא ביצע אמצעי תיקון כלשהו מייד לאחר ביצוען של אותן עבירות. הרי בדי לכל כי במשך השנים (שש או שבע שנים) תיקן הנהג את דרכי נהיגתו בעצמו, וכבר אין צורך באמצעי התיקון. וכי מדוע יבצע היום את אותו אמצעי תיקון? רק משום שמשרד התחבורה החליט להטילו שנים כה רבות לאחר שנרשמה לחובת הנהג העבירה האחרונה?

אלא שרשות הרישוי אינה משתמשת בסמכות זו כלל. הזמן חולף, רשות הרישוי אינה מתלה את הרישוי, ואף יותר מכך: הרשות אף מחדשת את רישיונותיהם של אותם נהגים לפרקי זמן של שנתיים, חמש שנים ואף עשר שנים, למרות שהיתה בידה הסמכות להתלות את רישיונותיהם בשל אי ביצוע של אמצעי התיקון שהוטלו עליהם.

רשות הרישוי טוענת לעתים קרובות, כי שלחה לנהגים הודעה בדואר רשום על חיובם בביצוע אמצעי תיקון זה או אחר, אך הנהגים התעלמו מהודעותיה. משום כך ומאחר שאינם מבצעים

כך והן מהטלת אמצעי תיקון חמורים יותר, ובעיקר פסילת רישיונם.

ברוב המקרים אין בידי משרד התחבורה ראייה כלשהי על משלוח הודעה בדואר רשום לנהגים על חיובם באמצעי תיקון מלבד רישום במחשב משרד התחבורה. מאחר שההודעות נשלחו לפני שנים רבות (לרוב מדובר בהודעות שנשלחו, כך לטענת משרד התחבורה, בשנים 2005-2007), הרי שאי אפשר למצוא ראייה למשלוח דואר זה, אף לא בדואר ישראל, אשר במשך שמונה עשר חודשים לכל היותר שומר ברישומיו ראיות על דואר רשום שנשלח.

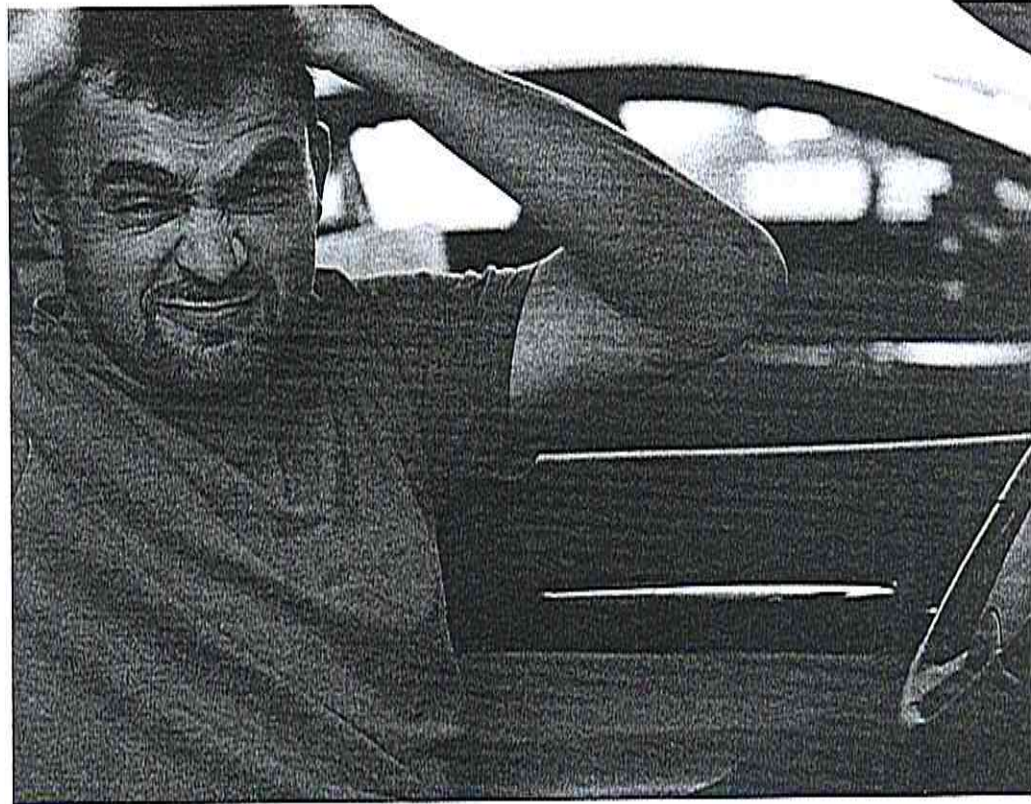
משרד התחבורה אינו נוטה להאמין לנהגים, אף אם הם מצהירים בתצהיר ערוך כדין כי לא קיבלו את דברי הדואר ולא נמנעו מלקבלם. התוצאה היא שכיום מחויבים נהגים רבים באמצעי תיקון שונים, החל בקורסים שונים וכלה בפסילת רישיונם והתניית חידושו במבחן עיוני, למרות שאת הנקודות צברו לעתים בפרקי הזמן המרביים הקבועים בתקנות, ולמרות שרשות הרישוי אינה מסוגלת להציג ראייה על משלוח הודעות הדואר לנהגים, גם אם היתה בידה הסמכות להתלות את רישיונם של הנהגים, אך לא השתמשה בסמכות זו במשך שנים רבות, ועל אף שידעה כי בפניה נהגים אשר מחויבים באמצעי תיקון שלא ביצעו, חידשה להם את רישיונם לשנים רבות.

אם לא די בכך, קבע תיקון התקנות משנת 2011, כי אם

דווחה עבירה על ידי משטרת ישראל למשרד התחבורה שנה לאחר ביצועה, היא לא תובא במניין הנקודות. דרישת הנהגים לקבל לידם מידע על מועד העברת המידע ממשטרת ישראל למשרד התחבורה נתקל בשתיקה מוחלטת מצד משרד התחבורה.

נראה כי התנהלות משרד התחבורה כיום באשר לשיטת הניקוד חוטאת למטרות השיטה. בימים אלו תלויות ועומדות מספר עתירות בבתי המשפט בעניין זה.

* מומחה למשפט תעבורה.

סמכות לא מנוצלת

תקנות התעבורה הקנו למשרד התחבורה אמצעי אכיפה על הנהגים לביצוע אותם אמצעי תיקון. עד לתיקון התקנות בשנת 2011, היתה מוסמכת רשות הרישוי להתלות רישיונו של נהג אם בתוך שנה מיום שנודע לו על הטלת אמצעי התיקון לא ביצעו. בתיקון לתקנות משנת 2011 קוצר פרק הזמן לחצי שנה, כך שכיום רשאית רשות הרישוי להתלות את רישיונו של נהג שנודע לו על אמצעי תיקון שהוטל עליו ולא ביצעו תוך חצי שנה, עד לביצוע של אמצעי התיקון.

את אמצעי התיקון הראשוניים (קורסים), ממשיכים הנהגים לצבור נקודות אף מעבר לתקופת הצבירה המוארכת (ארבע שנים), ולפיכך מקבלים הודעות על פסילת רישיונם בשל נקודות שנצברו להם במשך חמש, שש, שבע ואף שמונה שנים.

מאות ואולי אף אלפי נהגים טוענים, כי מעולם לא קיבלו הודעות על חיובם בביצוע אמצעי תיקון מסוג קורס בנהיגה נכונה. נהגים אלו מצהירים, כי אילו היו מקבלים הודעות על כך, היו מבצעים מייד את אותם קורסים ונמנעים הן מצבירת נקודות במשך תקופות ארוכות כל